

Laat OMA thuis

Hoe kunnen verpleegkundigen zelfmanagement effectief ondersteunen? Welke competenties hebben zij daarvoor nodig? Op deze vragen richt NURSE CC zich. De kern: probeer te achterhalen waar de patiënt behoefte aan heeft en spreek samen doelen af. En laat OMA (Oordelen, Mening en Adviezen) thuis. NURSE CC is een van de zeven onderzoeklijnen van het programma Tussen Weten en Doen II van ZonMW.

“Wij willen stimuleren dat verpleegkundigen een open gesprek gaan voeren met patiënten. Niet alleen praten over medische zaken, maar ook vragen naar wat de patiënt wil, waar hij behoefte aan heeft en hoe het gaat op levensterreinen als werk en relaties”, zegt AnneLoes van Staa, projectleider van NURSE CC.

NURSE CC staat voor *NURsing Research into Self-management and Empowerment in Chronic Care*. Het omvat twee programma's: de ontwikkeling en evaluatie van verpleegkundige interventies om het zelfmanagement van patiënten te ondersteunen tijdens poliklinische consulten, en het versterken van de verpleegkundige competenties voor zelfmanagement-ondersteuning en de hbo-v-opleidingen op dit vlak.

Kern

Zelfmanagement wordt gezien als de kern van verplegen, benadrukt Van Staa. “Dat blijkt onder meer uit de nieuwe beroepsprofielen. Het functioneren van de patiënt staat voorop. Bij zelfmanagement gaat het erom dat iemand zijn leven weer kan oppakken, ondanks een chronische ziekte of beperkingen. Dat vraagt veel van patiënten en daarom is ondersteuning door verpleegkundigen van belang. Juist verpleegkundigen kunnen bij zelfmanagement het verschil maken, omdat zij dicht bij de patiënt staan en een directe relatie met de patiënt en zijn omgeving aan-

gaan. Daar ligt voor hen een kans en een taak.”

Hoe kijken verpleegkundigen tegen zelfmanagement-ondersteuning aan? Dat onderzocht promovenda Janet Been. Zij heeft 27 verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten geïnterviewd en focusgroepen met patiënten ingezet. “Wat blijkt? De focus van verpleegkundigen is overwegend medisch. Ze hebben minder aandacht voor sociale en

te achterhalen waar de patiënt behoefte aan heeft en spreek samen doelen af. Het aanreiken van praktische handvatten versterkt de patiënt en heeft meer effect.”

Luisteren en een open attitude zijn belangrijk, zodat de patiënt zich gehoord en gesteund voelt, stelt Van Staa. “Het gaat om de vijf A's: Achterhalen, Adviseren, Afspreken, Assisteren en Arrangeren. Maar ook een onbevooroordeelde houding is van belang. Neem

“Een onbevooroordeelde houding is van belang”

AnneLoes van Staa

emotionele ondersteuning, terwijl patiënten zeggen dat zij behoefte hebben aan ondersteuning bij het integreren van hun ziekte of klachten in hun dagelijks leven. Verpleegkundigen zijn zich er van bewust dat zij het zelfmanagement van patiënten beter zouden kunnen ondersteunen.”

Competenties

Dus: hoe kan het beter en welke competenties zijn daarvoor nodig? Been: “Alleen het geven van medische informatie, gericht op educatie, is onvoldoende. Natuurlijk heeft elke patiënt basiskennis nodig, maar probeer

ANNA (Altijd Navragen, Nooit Aannemen) mee en laat OMA (Oordelen, Mening en Adviezen) thuis.”

Op dit moment wordt een pilot uitgevoerd om te leren hoe het voeren van een open gesprek kan worden gestimuleerd. Verpleegkundigen krijgen een soort checklist: op een A4-tje staan in een cirkel allerlei zelfmanagementaspecten, zoals leefstijl, het opvolgen van behandeladviezen, maar ook huishouden, vrijetijdsbesteding en relaties. Van Staa: “Dat geeft houvast voor het gesprek. We zijn benieuwd hoe het in de praktijk werkt.”